

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. Pedagogische basiscompetenties	3
A. Emotionele veiligheid	3
B. Sociale competentie	6
C. Persoonlijke competentie	7
- ontwikkeling van 0 – 4 jaar	7
- ontwikkeling van 4 tot 13 jaar	8
D. Overdracht normen en waarden	10
3. Kwaliteitseisen gastouders vanaf 1 september 2010	11
4. De competenties van de gastouders	12
5. Tot slot	14
Bijlage: Productinformatie: speelgoed per leeftijdsfase (0 – 4jr.)	15

1. Inleiding

Met de Wet Kinderopvang die per januari 2005 is ingegaan, worden diverse kwaliteitseisen gesteld aan gastouderopvang.

Een van de kwaliteitseisen is dat ieder gastouderbureau een pedagogisch beleidsplan heeft en kwaliteitsrichtlijnen heeft geformuleerd waar ouders/verzorgers en gastouders op terug kunnen vallen, als het gaat om de uitgangspunten en de werkwijze die worden gehanteerd bij de omgang met kinderen en bij de opvoeding. Want het aller belangrijkste is dat een gastkind met plezier en in een veilige en vertrouwde omgeving kan opgroeien.

Kleinschalige kinderopvang o.a. in de vorm van gastouderopvang biedt voor kinderen een natuurlijke en belangrijke bijdrage aan het ontwikkelen van gehechtheid en zelfvertrouwen. Vooral de eerste drie jaar van het leven is het voor kinderen essentieel te beschikken over een beperkt aantal vertrouwde opvoeders.

Gastouderopvang biedt door de vorm van de opvang daarvoor een natuurlijke voedingsbodem.

Regels en gewoonte bieden kinderen mogelijkheden om veiligheid te ervaren. Het ritme van een gezin, wat veelal bepaald wordt door kinderen (halen en brengen van schoolgaande kinderen, voeding en slaapjes van andere kinderen), biedt een natuurlijke situatie om een ritme te ervaren en te leren eigen gedrag hierop af te stemmen. Omdat er in de gastoudersituatie, door de kleinschaligheid, ook rekening gehouden kan worden met tempo en het ritme van kinderen is, het voor de meeste kinderen snel mogelijk om te wennen en de veiligheid te ervaren.

Een Nieuw Begin vindt een pedagogisch beleidsplan onontbeerlijk om de kwaliteit op een hoog peil te houden, te kunnen controleren en zonodig bij te stellen. Door het jaarlijks te toetsen van (de) gastouder(s) op de naleving van het pedagogisch beleidsplan.

Kinderopvang is een kwestie van vertrouwen. Ouders vertrouwen de gastouder(s) hun allerliefste bezit toe. Zij moeten de zekerheid hebben dat hun kind ook in hun afwezigheid een veilige opvang en een verantwoorde opvoeding wordt aangeboden.

Daarom heeft gastouderbureau *Een Nieuw Begin* een pedagogisch beleidsplan opgesteld en richtlijnen ontwikkeld voor de bewaking van kwaliteit voor de opvang. Dit beleidsplan dwingt tot nadenken over doelen en middelen van aanvullende gezinsopvoeding. Het pedagogische beleidsplan laat zien, waar ouders op kunnen rekenen, als zij hun kind in handen geven van een gastouder. Maar wil ook dat het de gastouder en de vraagouder aanspreekt en ideeën geeft rond opvang, opgroeien en ontwikkeling.

Het pedagogische beleidsplan zorgt ervoor dat ouders het gastouderbureau en de gastouder kunnen aanspreken op haar belofte. Verder vormt het een goed uitgangspunt voor onderling gesprek.

2. Pedagogische basiscompetenties

Gastouderbureau *Een Nieuw Begin* heeft als uitgangspunt voor haar beleidsplan vier basiscompetenties die een gastouder kunnen bieden:

- A. Emotionele veiligheid
- B. Sociale competentie
- C. Persoonlijke competentie
- D. Overdracht van normen en waarden

Uitwerking van de basiscompetenties:

A. Emotionele veiligheid

Een gastkind moet zich veilig en geborgen voelen om zich in overeenkomst met zijn aanleg en karakter te kunnen ontwikkelen. Het kind moet voelen dat het kan rekenen op de opvoeder(s), dat zij hem accepteren zoals hij is en steunen waar mogelijk.

Voor het bieden van emotionele veiligheid moet voldaan worden aan een aantal voorwaarden, zoals duidelijkheid, acceptatie, intimiteit en verzorging. Het gastkind moet zich op zijn gemak voelen bij de gastouder en hij/zij moet een eigen plekje krijgen binnen het gastgezin. Het kan een tijdje duren voor een kind de nieuwe situatie en de gastouder(s) vertrouwt. Neem hier ook de tijd voor, zorg dat u elkaar rustig kunt leren kennen en doe dit in het tempo van het kind. Ga bijvoorbeeld eerst eens een paar keer met het kind op bezoek bij de gastouder en blijf er dan, als vraagouder, de eerste paar keer bij.

Gastouder(s) evalueren en spreken regelmatig met de vraagouders over behoefte en ontwikkeling van het gastkind en stemmen handelingswijzen met elkaar af.

Duidelijkheid:

Door als gastouder structuur te bieden (zorgen dat de dag volgens een bepaald ritme verloopt), zoals op/rond dezelfde tijden eten, slapen waarbij gebruik gemaakt wordt van vaste rituelen (een liedje zingen voor het slapen) zorgt dit voor houvast en herkenning bij het kind en wordt ervoor gezorgd dat het kind zich veilig voelt. Het meest ideale zou zijn wanneer er sprake is van hetzelfde ritme als in de thuissituatie.

Gastouder(s) blijven consequent en handelen op een herkenbare en duidelijke manier in een bepaalde situaties (bijv. wanneer u een kind beloofd heeft dat het na het eten samen met u een boekje mag lezen, zorg er dan voor dat u zich ook aan deze belofte kunt houden). Ook stellen van grenzen en het opstellen van regels is een onderdeel van het bieden van veiligheid. Teveel vrijheid en te weinig structuur kan bij een kind juist zorgen voor een gevoel van onveiligheid.

Acceptatie:

Een kind moet zich tijdens de opvang vrij voelen om zijn emoties zoals verdriet, boosheid en blijdschap aan de gastouder te kunnen tonen en met de gastouder te delen, zonder dat het zich hierin anders voelt dan in zijn eigen huiselijke omgeving. Basis is het ontwikkelen van een stabiele vertrouwensrelatie tussen gastkind en gastouder, maar ook tussen vraag- en gastouder. Ieder kind is anders en ieder kind mag er zijn en de gastouder heeft als taak ervoor te zorgen dat ieder kind zich welkom voelt.

Intimiteit:

De gastouder(s) nemen het kind en zijn emoties en gevoelens serieus. Ze steunen het kind en bieden warmte en geborgenheid. Ze ondersteunen het kind bij het verwerken van gevoelens en begeleiden het kind bij emoties zoals verdriet, boosheid, angst en vreugde. Gastouder(s) proberen zich in te leven in de leefwereld van het kind, proberen de wereld te

Begrijpen zoals een kind dat doet. Bepaalde gebeurtenissen die voor een volwassene heel begrijpelijk zijn, kunnen voor een kind heel ingrijpend zijn (bijv. voor een klein kind kan een andere omgeving dan de thuisomgeving eng lijken, of een gepland uitje wat door omstandigheden niet door kan gaan, kan voor een kind een groot drama zijn).

Verzorging:

Het huis waarin de verzorging en begeleiding plaatsvindt, is zodanig ingericht dat er voldoende ruimte en rust is voor slapen, verschonen, eten en spelen van de kinderen, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen. De ruimte waar de kinderen verblijven, ook de buitenruimte, moet voldoen aan de gangbare normen van hygiëne en veiligheid.

Ieder kind moet een eigen bed ter beschikking staan, dat aan zijn lichamelijke situatie voldoet (bijv. de grootte, warme deken of dekbed).

Slaap- en activiteitsruimte moeten van elkaar afgescheiden zijn en geschikt zijn voor het doeleinde van de ruimte (bijv. ventilatie, rust, licht, verwarming, geen ander gebruik tijdens kinderopvanguren, opgeruimd, geen voorwerpen, meubels of andere objecten die gevaarlijk voor kinderen kunnen zijn aangepast aan het doel volgens gangbare normen en in afstemming met de vraagouders).

Gastouderbureau *Een Nieuw Begin* hecht er waarde aan dat zich geen andere personen bezig houden in dezelfde ruimtes, die door de gastkinderen gebruikt worden tijdens de opvanguren.

Er moeten geschikte tafels en stoelen ter beschikking staan voor de verschillende activiteiten van de kinderen (spelen, eten, lezen, rust nemen), afgestemd op het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen.

In ieder geval moeten de kinderen geen gevaarlijke handelingen kunnen uitvoeren en gevaarlijke stoffen en objecten kunnen bereiken (of met opzet of uit vergissing), ook niet als de gastouder ervan uitgaat dat continue toezicht wordt gehouden.

Daarnaast heeft het gastkind recht op voldoende en verantwoorde voeding en drinken, rust, lichamelijke verschooning, beweging en frisse lucht.

Een kind voelt zich prettig en veilig, wanneer ritme en gewoonten in de verzorging thuis en bij de gastouders goed op elkaar zijn afgestemd.

Vraagouders en gastouders maken daarom afspraken met elkaar over allerlei onderdelen van de verzorging, zoals:

- Voeding: hoe vaak, welke voeding.
- Zindelijkheid: hoe vaak verschonen, wanneer begint de zindelijkheidstraining.
- Slapen: waar, wanneer, slaapritueel, zorg voor voldoende rust bij oudere kinderen, ieder kind zijn eigen, geschikte bed.
- Ziekte: wat doet de gastouder als het kind ziek wordt.
- Hygiëne: bijvoorbeeld handen wassen, speelgoed schoon houden, vermijden contact met ontlasting/urine, afdekken blaasjes/wondjes, gebruiken schoon washandje, gepaste en reservekleding, neus snuiten, tanden poetsen.

Taken van de gastouder(s) hierbij zijn:

- informeren de vraagouders onmiddellijk indien een kind afwijzend gedrag vertoont of wanneer er andere aanwijzingen zijn voor ziektes.
- voldoen aan specifieke eisen aan zorg- en begeleiding in afspraak met de ouders, bijvoorbeeld om medische redenen.

- laten huisdieren slechts in de omgeving van de gastkinderen toe indien de ouders toestemming hebben gegeven.
- laat kinderen niet alleen met huisdieren.
- evalueren en spreken regelmatig, maar tenminste 1 keer per kwartaal, met de vraagouders over veiligheid en hygiëne situatie.
- laten zich 1 keer per jaar door gastouderbureau *Een nieuw Begin* controleren op het houden aan de regels voor veiligheid, gezondheid en hygiëne.
- de eisen aan de opvanglocatie worden jaarlijks in de opvangwoning getoetst door de houder.
- waarderen het kind zoals het is en geven uiting aan deze waardering. Nemen het kind en zijn emoties en gevoelens serieus. Leeft u zich in in het kind. Benoem wat u ziet (ik zie dat je boos bent, klopt dit? Zullen we er samen over praten om te kijken of we een oplossing kunnen vinden? Enz.) en neem het kind en zijn gevoelens hierbij serieus.
- gebruiken geen lichamelijk straffen. Gebruiken belonen en straffen volgens afspraak met de vraagouders. Wees hierin consequent.
- blijven consequent en handelen op een herkenbare en duidelijke manier in een bepaalde situatie. Zorg voor een ritme. De dagen hoeven niet elke dag helemaal hetzelfde te verlopen, maar zorg er bijvoorbeeld voor dat ieder kind elke dag op ongeveer dezelfde tijd naar bed gaat enz.
- ondersteunen het kind bij het verwerken van gevoelens. Geef het kind de kans deze gevoelens te uiten en neem het kind serieus.
- begeleiden het kind bij emoties zoals verdriet, boosheid, angst en vreugde.
- creëren een vertrouwde opvangomgeving.
- steunen het kind en bieden warmte en geborgenheid. Laat het kind zichzelf zijn en zorg ervoor dat het kind zich op zijn gemak voelt en zijn emoties kan en mag tonen.
- evalueren en spreken regelmatig met de vraagouders over behoeftes en ontwikkeling van het gastkind en stemmen handelingswijzen met elkaar af.

B. Sociale competentie

Kinderen zijn sociaal competent als ze in een groep goed kunnen functioneren en als ze hun sociale vaardigheden goed ontwikkeld hebben. Een gastouder leert het gastkind spelenderwijs hierin zijn weg vinden. Het kind leert de aandacht te delen of op zijn beurt te wachten als er eventueel andere (gast) kinderen aanwezig zijn in het gastgezin. Daarnaast leert het rekening te houden met anderen en is goed in staat tot samen delen, samen spelen, samen ruzie maken en weer vrede te sluiten en samenwerken. Verder leert het zich in te leven in anderen en goed contact te maken met andere kinderen en met volwassenen, leert het om te gaan met winnen en verliezen en kan ook tegenslagen incasseren en het kind leert zich aan te passen aan een andere omgeving met andere regels.

Taken van een gastouder hierbij zijn:

- Stimuleren een positieve groepssfeer en moedigen kinderen aan om samen te spelen en samen te delen, zowel materieel (speelgoed en boeken) als emoties (plezier en verdriet). Bijvoorbeeld door elke dag samen spelletjes te doen, onder begeleiding (of samen met) de gastouder. Voor jonge kinderen geldt hierbij wel dat de groep niet te groot moet zijn. Jonge kinderen kunnen zich namelijk nog niet zo goed verplaatsen in een andere persoon als oudere kinderen. Als blijkt dat het samenspelen nog niet goed gaat, dwing het kind dan niet, waarschijnlijk is het kind er dan nog niet aan toe.
- Bieden groepsactiviteiten aan en zorgen voor evenwicht tussen groepsactiviteiten en individuele activiteiten. Dit kan een groepsspelletje zijn, zoals een bordspel, maar indien dit niet mogelijk is, kan samen kleuren, tekenen of iets dergelijks natuurlijk ook.
- Daarnaast heeft ieder kind behoefte om af en toe iets alleen te doen. Hierbij kunt u denken aan iets waar het kind zelf interesse in heeft (de een houdt van lezen, de ander van kleuren, weer een ander van muziek luisteren, enz.).
- Leren kinderen over “nemen en geven” en hoe ze conflicten kunnen oplossen. Wanneer er zich een conflict voordoet kan de gastouder hierin bemiddelen. Het is niet alleen belangrijk om hierbij het goede voorbeeld te geven, maar ook om u als volwassene in te leven in het kind. Het kind mag best even boos zijn. Probeer u als gastouder zoveel mogelijk buiten de ruzie te houden. Zet de kinderen ven uit elkaar wanneer ze elkaar pijn proberen te doen maar laat ze, indien mogelijk (heel jonge kinderen kunnen dit natuurlijk nog niet) de ruzie zelf samen (onder toezicht en eventueel begeleiding van de gastouder) oplossen. Kinderen kunnen dit vaak beter dan u denkt.
- Leren het kind om zich in te leven in de ander en om begrip te hebben voor de ander. Vanaf een jaar of 4 is het voor veel kinderen mogelijk om zich te verplaatsen in iemand anders. Kinderen leren om zich in te leven door in contact te komen met anderen. Daarnaast kunt u hierin, als gastouder, een actieve rol spelen door in dagelijkse situaties vragen te stellen zoals: hoe voeltzich? Hoe weet je dat? Of waar zie je dat aan? Hoe zou jij je in die situatie voelen?
- Leren kinderen dat iedereen anders is en dat iedereen er mag zijn zoals hij is. Zodra een kind zich bezig gaat houden met andere kinderen en volwassenen gaat een kind ook verschillen tussen mensen zien. Dit wordt door een kind vaak letterlijk benoemd. Bij jonge kinderen kan dit onderwerp besproken worden door verhaaltjes met plaatsjes in voorleesboeken (heeft Tom dezelfde kleur haar als Hans? Wie heeft er nog meer een andere haarkleur?). Bij oudere kinderen kan dit vaak al in een gesprek (Wanneer ben je anders? Is anders goed of fout? Zijn we allemaal niet een beetje anders? Enz.).
- Stimuleren het verkennen van andere culturen d.m.v. boeken, spelletjes, gerechten, feesten, enz.

C. Persoonlijke competentie

Persoonlijke competentie betekent voor *Een Nieuw Begin* dat een kind autonomie heeft en persoonlijke vaardigheden goed ontwikkeld heeft. Dat zie je bijvoorbeeld aan het feit dat het kind de vaardigheden heeft die bij zijn leeftijd passen, dat het zelfvertrouwen heeft, zichzelf durft te zijn, initiatieven neemt en problemen zelf kan oplossen.

De gastouder biedt voldoende activiteiten aan die passen bij de leeftijd, aard en ontwikkeling van het gastkind.

Ieder kind ontwikkelt zich in een eigen tempo. Het ene kind zal zich op het ene gebied wat sneller en beter ontwikkelen dan op een ander gebied. Dat maakt ieder kind ook uniek en bijzonder.

De gastouder begeleidt, volgt en stimuleert het gastkind in zijn ontwikkeling en houdt de ouders/verzorgers op de hoogte van deze ontwikkelingen. Indien nodig of wenselijk kan in overleg met de ouders/verzorgers aan sommige zaken meer of speciale aandacht besteedt worden.

Voor een lijst met geschikt speelgoed voor kinderen van 0-4 jaar zie Bijlage 1

Ontwikkelen wil zeggen: veranderen. Als we praten over verandering in gedrag, dan hebben we het over het doormaken van ontwikkelingsfases. Er wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende ontwikkelingen. De ontwikkelingsgebieden worden meestal onderverdeeld in:

- Lichamelijk ontwikkeling.
- Sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Verstandelijke ontwikkeling.
- Creatieve ontwikkeling.
- Taalontwikkeling.
- Ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid.

3. De ontwikkeling van 0 tot 4 jaar

De lichamelijk ontwikkeling

De lichamelijke ontwikkeling begint al op een heel jonge leeftijd. Baby's leren al snel om naar iets te grijpen, ze leren rollen en kruipen en als ze wat ouder worden leren ze lopen. Zo maken ze een hele ontwikkeling door. Om zich lichamelijk te ontwikkelen hebben kinderen ruimte nodig. De ruimte waarin de kinderen worden opgevangen dient dan ook zo te zijn ingericht dat het de kinderen uitnodigt om te gaan spelen. Baby's kunnen spelen in de box of op een rustig plekje op de grond. De wat oudere kinderen spelen graag op de grond. Zij willen de omgeving ontdekken door te kruipen of te lopen. In de peuterleeftijd wordt de ontwikkeling van de fijne motoriek belangrijker. Zij kunnen spelen met bouwstenen, puzzelen, knutselen enz.

De peuterleeftijd leent zich ook al heel goed om gerichte activiteiten aan te bieden. De gastouder kan zo bepaalde ontwikkelingen stimuleren.

Ook het buitenspelen is juist voor de peuterleeftijd heel belangrijk. Peuters hebben veel energie. Buiten kunnen ze die energie uiten, ze kunnen er lekker rennen, fietsen en ravotten.

De sociaal-emotionele ontwikkeling

Bij de sociaal-emotionele ontwikkeling speelt de benadering van de gastouder een belangrijke rol. Zij zorgt ervoor dat een kind zich veilig voelt, wat de basis vormt voor een goede persoonlijkheidsontwikkeling. Wij vinden het belangrijk dat een kind voldoende aandacht en warmte krijgt. De gastouder kan zeer individueel contact bieden aan de kinderen. Op jonge leeftijd is dat vaak tijdens de verzorging. Lichamelijk contact is daarbij belangrijk. Als een kind verschoond wordt, dan wordt er tegen het kind gepraat op een zachte en rustgevende manier. Het kind zit regelmatig op schoot. Als het huilt wordt het kind

getroost. Dit geldt natuurlijk ook voor de wat oudere kinderen. De kinderen worden begeleid in hun innerlijke proces. De gastouder probeert de emoties van het kind te verwoorden en toont begrip. Ook wordt het kind beloond wat het gevoel van eigenwaarde vergroot.

De verstandelijke ontwikkeling

Jonge kinderen denken vanuit zichzelf. Ze hebben nog geen inlevingsvermogen en ze hebben een zeer beperkt concentratievermogen. Ook hun gewetensvermogen is nog uiterst beperkt. Bovendien kunnen ze nog niet zo goed onderscheid maken tussen fantasie en werkelijkheid. Bij het aanbieden van activiteiten en materialen dient daar rekening mee gehouden te worden. Tijdens het spel houdt de gastouder toezicht. Zij is degene die de grenzen aangeeft en ingrijpt als zij het nodig acht. Zij is in staat om de kinderen, als het nodig is, te sturen en een positieve wending aan het gebeuren te geven.

De creatieve ontwikkeling

Creatief spel en speelgoed hebben een eigen functie. Het voornaamste doel is dat het kind lekker bezig kan zijn met verschillende materialen. Het eindresultaat doet er niet toe, alles wat het kind maakt is mooi. Creatief spel stimuleert de fantasie en vormt een manier om emoties en gevoelens te uiten.

De taalontwikkeling

Tijdens de eerste vier jaar maken de kinderen een snelle ontwikkeling door op het gebied van de taal. Van het maken van de eerste prille geluidjes tot het zeggen van hele zinnen. De omgeving van het kind is daarbij van groot belang. Wij hechten er dan ook bijzonder aan dat gastouders goed communicatief onderlegd zijn en de Nederlandse taal goed beheersen. De gastouder wordt verondersteld veel aandacht te besteden aan de verbale communicatie. Dit kan zowel individueel als in een groep, wanneer er meerdere kinderen in het gastgezin aanwezig zijn of wanneer kinderen komen spelen. Kinderen leren namelijk ook veel van elkaar. Om ook met meerdere kinderen in huis een prettige sfeer te bewaren kunt u bij voorbeeld samen zingen of voorlezen. Taal kan worden gezien als hulpmiddel bij de andere ontwikkelingen.

De ontwikkeling van identiteit en zelfredzaamheid

Gastouderbureau *Een Nieuw Begin* hecht veel waarde aan een goede sfeer in de opvangsituatie.

De gastouder toont begrip voor de emoties van het kind. Ieder kind verdient aandacht en respect. Het kind heeft een belangrijke plaats binnen het gastgezin en voelt zich daardoor gewaardeerd. De gastouder begeleidt het kind in zijn ontwikkelingen en helpt zo zijn gevoelens een plaats te geven. De gastouder ondersteunt het kind in zijn ontwikkeling naar zelfstandigheid zonder daarin de eigenheid van het kind aan te tasten. Het kind geeft zelf aan wanneer het ergens aan toe is.

4. De ontwikkeling van 4 tot 13 jaar

In de leeftijd van 4 tot 13 jaar maken kinderen een veel minder snelle en zichtbare ontwikkeling door. Toch gaan ook in die leeftijd de ontwikkelingen gewoon verder. Als de kinderen 4 jaar zijn gaan ze naar school. Op school leren de kinderen veel. Daar worden de ontwikkelingen bewust gestimuleerd. Thuis of bij het gastgezin moet een kind zich juist kunnen ontspannen. Wij vinden het daarom belangrijk dat er een huiselijke sfeer is.

Na schooltijd moet een kind zijn verhaal kwijt. Er wordt gezamenlijk wat gedronken en daarna wordt er lekker gespeeld. Het kind mag zelf kiezen wat het wil doen. De nadruk wordt gelegd op plezier hebben. Ook vriendjes en vriendinnetjes zijn na overleg van harte welkom. De gastouder houdt het welzijn van het kind in de gaten en begeleidt de kinderen waar nodig.

Naarmate de leeftijd vordert wordt de verbale communicatie steeds belangrijker. Ieder kind verdient respect, niet alleen van de gastouder, maar ook van andere kinderen. Het

groepsproces (broertjes, zusjes en andere kinderen die komen spelen) wordt door de gastouder goed in de gaten gehouden. Materialen en activiteiten zijn afgestemd op de leeftijd en behoeften van de kinderen. De gastouder is in staat in te springen op die behoeftes en hun creativiteit daarbij te gebruiken. Het kind gaat met plezier naar het gastgezin en/of is blij de gastouder weer te zien.

Taken van de gastouder hierbij zijn:

- stimuleren het kind tot actieve en zelfstandige houding in overeenstemming met de leeftijd
- bieden verschillende activiteiten aan, die ook ruimte voor eigen invulling door het kind de ruimte te geven, maar zorg er hierbij voor dat het kind leert af te wisselen (dus bijvoorbeeld niet elke dag lezen, maar dit afwisselen met buitenactiviteiten o.i.d.).
- ondersteunen het ontwikkelen van zelfvertrouwen door het kind zoveel mogelijk zelf te laten doen onder begeleiding en resultaten te waarderen. Geef het kindcomplimenten wanneer het iets gedaan of gemaakt heeft. Geef het kind ook de mogelijkheid zelf iets te leren en wees daarbij niet bang dat het misgaat: kinderen leren juist heel veel van fouten, de volgende keer pakken ze het dan anders aan.
- Respecteren een persoonlijke aanpak van activiteiten door het kind. Probeer een kind bijvoorbeeld niet te dwingen een kleurplaat op een bepaalde manier in te kleuren, laat een kind zelf zijn eigen fantasie gebruiken.
- Leren het kind rekening houden met anderen, delen en grenzen te accepteren bijvoorbeeld door spelen in een groep.
- Leren het kind om voor zichzelf op te komen en leren het kind om zijn behoeften op een goede manier aan anderen duidelijk te maken.
- Begeleiden het kind bij het aangaan van relaties met anderen.
- Leren het kind om te gaan met vijandigheid tussen kinderen, de reden voor de vijandigheid te vinden en op te lossen afhankelijk van de situatie en de leeftijd van de kinderen. Zie hiervoor ook de tips bij competentie B, onder kopje **Taken van gastouders zijn**.
- Zorgen voor een uitdagende omgeving die tegemoet komt aan het verlangen van kinderen om op verkenning te gaan, nieuwe dingen te ontdekken en zich de wereld eigen te maken, zorgen voor afwisseling van rustige en meer actieve activiteiten en voor voldoende gevarieerd spelmateriaal, zo leren kinderen spelenderwijs de grenzen van hun eigen “kunnen en kennen” ontdekken, ervaren, verleggen en daarvan leren.
- Besteden aandacht aan de ontwikkeling van de motoriek, spraak- en taalontwikkeling, de verstandelijke ontwikkeling en creativiteit. Hierbij horen voorlezen, samen lezen en benoemen van plaatjes/voorwerpen, voor de fijne motoriek bijv. kleuren (stoepkrijt, waskrijt, potlood enz.) prikplaat, voor de grove motoriek is voldoende beweging belangrijk: staan, lopen, zitten, klimmen, enz.
- Helpen kinderen hun zelfvertrouwen te ontwikkelen door hen te stimuleren, waarderen en te complimenteren.
- Moedigen kinderen aan nieuwe interesses en hobby's te ontwikkelen. Door afwisselend materiaal te gebruiken of door afwisselende activiteiten te ondernemen ontdekt het kind de wereld maar tegelijkertijd ook zijn interesses.
- Stimuleren gezond en veilig gedrag. Denk hierbij aan bijvoorbeeld hygiëne (handen wassen na toiletbezoek), beweging (in de buitenlucht), leren kijken voor het oversteken van de straat, het eten van groeten en fruit, niet teveel tv kijken/computer spelen enz.

D. Overdracht normen en waarden.

Kinderen weten niet uit zichzelf wat wel en niet kan in de wereld. Zij hebben hierbij de hulp nodig van een volwassene. Gastouders kunnen hierin een rol spelen door zelf het goede voorbeeld te geven. Hierdoor leren kinderen om te gaan met regels die voor verschillende situaties gelden. Thuis gelden bijvoorbeeld andere regels dan op school of bij opa en oma. Niet alleen de gastouder draagt normen en waarden over, ook de andere kinderen (met name leeftijdsgenootjes) spelen hierbij een grote rol. Vaak zorgt een bepaalde situatie (bijvoorbeeld ruziemaken) ervoor dat er gepraat kan worden wat er wel en niet hoort.

Naast regels over wat wel en niet hoort krijgt een kind ook te maken met normen en waarden die te maken hebben met religie. Op school zullen er bijvoorbeeld kinderen zijn met een ander geloof. Hierbij horen soms ook andere normen en waarden. Een volwassene kan een kind leren met deze verschillen om te gaan en te leren dat andere normen en waarden niet als goed of fout beoordeeld kunnen worden.

Belangrijke normen en waarden van de vraagouders en de gastouders moeten op elkaar zijn afgestemd. Het is belangrijk goed elkaars opvattingen te kennen en te bespreken hoe ermee zal worden omgegaan.

Taken van gastouders hierbij zijn:

- tonen in omgang met het kind zelf gelijkblijvende en duidelijke normen en waarden (dus: zijn consequent en reageren op een herkenbare en duidelijke manier in bepaalde situaties).
- Belonen gewenst gedrag. (Geef een complimentje of geef een aai over de bol en benoem wat het kind goed gedaan heeft, het gaat niet om cadeautjes of het geven van snoep).
- Als meest belangrijke normen en waarden worden gezien:
 - - eerlijk zijn
 - - afspraken nakomen
 - - respect voor anderen
 - - ieder mens is gelijk
 - - anderen geen pijn doen (niet slaan, niet pesten)
- Besteden aandacht aan rituele uiting van normen en waarden, zoals aan officiële en religieuze feestdagen in afspraak met de ouders. Ook het besteden van aandacht aan persoonlijke feestdagen zoals verjaardag wordt als persoonlijke waardering van een kind gezien.
- Leren kinderen open te staan voor gewoonten en rituelen van andere (sub)culturen en daar respect voor te hebben en stimuleren hen om gewoonten uit andere culturen te verkennen d.m.v. boeken, liedjes, spelletjes, gerechten en feesten e.d.
- Leren kinderen wanneer ze grenzen overschrijden en wat mag en niet mag; als gastouder(s) bewaakt u die grenzen.
- Evalueren en spreken regelmatig met de vraagouders over de normen en waarden.

3. Kwaliteitseisen gastouders vanaf 1 september 2010:

Opleiding en gedrag

- Minimaal een diploma mbo-2 Helpende (Zorg en Welzijn), of een ander diploma waarmee aan de eisen wordt voldaan, of een ervaringscertificaat.
- Een geregistreerd certificaat Eerste Hulp aan Kinderen van het Oranje Kruis, of een geregistreerd certificaat Spoedeisende Hulpverlening bij Slachtoffers (SEHSO) van Nedcert.
- Een verklaring omtrent het gedrag (VOG) Een gastouder, huisgenoten ect, moeten
- een VOG hebben en ingeschreven staan in het personenregister kinderopvang (PRK).
- Tijdens het werk wordt Nederlands, Fries of een andere Nederlandse streektaal gesproken.
- Er mag alleen een andere taal worden gesproken als kinderen tijdelijk in Nederland wonen (bijvoorbeeld expats).
- Gastouders zijn 18 jaar of ouder en wonen niet op hetzelfde adres als de ouder.
- De kinderen van de gastouder staan niet onder toezicht.

Eisen aan de locatie

- gastouders mogen slechts op één locatie kinderen opvangen. Dat mag bij hen thuis of bij een van de ouders thuis, maar niet op twee plekken. Als de opvang plaatsvindt in het huis van één van de ouders, mogen daar kinderen opgevangen worden van verschillende ouders.
- De woning waar gastopvang plaats vindt is te allen tijde rookvrij.
- De woning waar gastouderopvang plaats vindt beschikt over voldoende binnenspeelruimte voor kinderen, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.
- De woning waar gastouderopvang plaats vindt beschikt over voldoende buitenspeelmogelijkheden voor kinderen, afgestemd op het aantal en de leeftijd van de op te vangen kinderen.
- Er is een afzonderlijke slaapruijme voor in ieder geval kinderen tot anderhalf jaar.
- De slaapruijme is afgestemd op het aantal op te vangen kinderen.
- Het opvang adres is voorzien van voldoende en goed functionerende rookmelders conform de eisen uit het bouwbesluit uit 2012

Aantal kinderen

- Er mogen maximaal 6 kinderen van 0 tot 13 jaar worden opgevangen. Daarbij worden eigen kinderen tot 10 jaar meegeteld.
- Er mogen maximaal 5 kinderen tegelijk worden opgevangen, als deze kinderen allemaal jonger dan 4 jaar zijn. Dit is inclusief de eigen kinderen tot 4 jaar.
- Er mogen maximaal 4 kinderen van 0 en 1 jaar tegelijk aanwezig zijn, waarvan maximaal 2 kinderen van 0 jaar. Dit is ook inclusief eigen kinderen van deze leeftijd.
- Wie kinderen tot 1,5 jaar opvangt moet een aparte slaapruijme hebben voor deze kinderen. De grootte van deze slaapruijme is afgestemd op het aantal kinderen in die leeftijdscategorie. De kinderen liggen onder een dekentje, als ze 2 jaar zijn krijgen ze een dekbedje
- . Vanuit preventie wiegendood word geadviseerd om kinderen vanaf 2 jaar onder een dekbed te laten slapen en niet jongere kinderen.
- Als er meer dan 3 kinderen aanwezig zijn, is er een achterwacht die in het geval van calamiteiten snel aanwezig kan zijn.

4. De competenties van de gastouders.

De competenties waar gastouders vanaf 1 september 2010 aan moeten voldoen zijn onderverdeeld in 6 verschillende punten:

1. Verzorgen van kinderen
2. Begeleiden van het individuele kind
3. Begeleiden van een groep kinderen
4. Omgang met ouders c. q. verzorgers en medewerkers van het gastouderbureau
5. Plannen en organiseren
6. Kwaliteitsgericht werken

1. Verzorgen van kinderen.

De gastouder:

- Is in staat om de lichamelijke zorgbehoefte per kind uit te voeren, zodat het kind vervolgens, volgens afspraak, op verantwoorde wijze in een bepaald dagritme verzorgd wordt.
- Is in staat volgens afspraak, de lichamelijke verzorging zodanig samen met het kind op te pakken, dat zijn of haar zelfredzaamheid en zelfstandigheid gestimuleerd worden.
- Is in staat een hygiënische en veilige omgeving te houden.
- Is in staat om geborgenheid en veiligheid voor kinderen te bieden.
- Is in staat om overige activiteiten (o.a. licht huishoudelijke activiteiten) te combineren met kindverzorging.

2. Begeleiden van het individuele kind.

De gastouder:

- Is in staat om volgens afspraak de activiteiten zodanig op de persoonlijke en (inter) culturele behoeften van het kind af te stemmen, dat het kind zich gewaardeerd, veilig en geborgen voelt.
- Is in staat volgens afspraak kinderen te stimuleren bij het ontwikkelen van hun vaardigheden (zoals: kruipen, lopen, praten, denken en spel).
- Kan, volgens afspraak, de persoonlijke vaardigheden in de verschillende ontwikkelingsgebieden ondersteunen (lichamelijk, cognitief, creatief en sociaal emotioneel – 4 opvoedingsdoelen Wet kinderopvang).
- Is in staat om met een voldoende Nederlandse taalvaardigheid kindgerichte gesprekstechnieken te hanteren, zodat het kind in zijn of haar (taal) ontwikkelingsmogelijkheden gestimuleerd wordt.
- Is in staat ontwikkelingsproblemen en signalen van kindermishandeling bij het kind te herkennen en bespreekbaar te maken met het gastouderbureau, zodat hiervoor een adequate oplossing gezocht kan worden.

3. Begeleiden van een groep kinderen.

De gastouder:

- Is in staat een positieve, geborgen en huiselijke sfeer te creëren.
- Is in staat het kind te ondersteunen bij het ontmoeten en sociaal omgaan met anderen kinderen.

- Is in staat (eigen) grenzen te stellen, zodat een zekere mate van rust en regelmaat in de dag gehandhaafd blijft.
- Is in staat veiligheid in en aan de groep te handhaven.
- Is in staat en gemotiveerd om zorg en activiteiten aan te bieden waaraan kinderen mee willen doen.

4. Omgang met ouders c.q. verzorgers en medewerkers van het gastouderbureau.

De gastouder:

- Is op functionele en integere wijze in staat om de verzorgingsafspraken te maken.
- Is in staat een professionele samenwerkingsrelatie met de ouders c.q. verzorgers en medewerkers van het gastouderbureau te krijgen en te handhaven.

5. Plannen en organiseren.

De gastouder:

- Is in staat alle zorg en activiteiten te organiseren en uit te voeren, zodat tegemoet wordt gekomen aan de persoonlijke behoeften van de kinderen en afspraken met de ouders.
- Is in staat zodanige prioriteiten in de verschillende werkzaamheden te stellen, dat een goed evenwicht tussen de zorg en alle overige ondersteunende activiteiten gehandhaafd wordt.
- Is in staat de activiteiten met de begeleidende instelling zodanig af te stemmen en te organiseren, dat een verantwoorde bedrijfsvoering gehandhaafd wordt.

6. Kwaliteitsgericht werken.

De gastouder:

- Kan mondeling en schriftelijk voldoende communiceren (instructies lezen, dag beschrijven).
- Is op de hoogte van bronnen van relevante kennis (instanties, internetsites, trainingsprogramma's, naslagwerk, bibliotheek, apotheek, EHBO, enz.).
-

Naast bovenstaande competenties is de gastouder bereid om:

- 1 x per jaar een evaluatiegesprek te houden met een medewerker van het gastouderbureau
- 1 x per jaar een voortgangsgesprek te houden met de vraagouder(s) en een medewerker van het gastouderbureau
- de opvangwoning open te stellen voor intakegesprekken met de vraagouder(s)
- de opvangwoning open te stellen voor koppelingsgesprekken met de vraagouder(s)
- 1 x per jaar de opvangwoning op de RI&E te laten toetsen
- 1 x per jaar ondersteuning pedagogisch beleid
- jaarlijkse herhalingslessen Eerste Hulp aan Kinderen te volgen
- jaarlijkse herhalingslessen EHBO te volgen
- jaarlijkse herhalingslessen BHV te volgen
- regelmatig (onverwachte) huisbezoeken door een medewerker van het gastouderbureau te accepteren
- geldige diploma's te overleggen
- een geldige VOG te overleggen
- een geldige VOG achterwacht te regelen
- een verzekering af te sluiten
- een VAR-verklaring aan te vragen

5. Tot slot

Pedagogisch beleid is nooit af.

Als een pedagogisch beleid eenmaal is ingevoerd in het niet klaar. Sterker nog: als met het pedagogische beleid wordt beoogd om de kwaliteit in de kinderopvang te verbeteren, kan het per definitie nooit “af” zijn. Pedagogisch beleid moet namelijk niet als een statisch geheel worden gezien, maar als een levendig en dynamisch iets.

Het pedagogische beleid is dan ook voortdurend in beweging. We zoeken namelijk voortdurend naar mogelijkheden om aanpassingen te doen en veranderingen door te voeren. Daarvoor gebruiken we tussendoor elk signaal (opgedane ervaringen, nieuwe kennis enz.) om het beleid verder te ontwikkelen en te optimaliseren, breder uit te werken en aan te passen aan nieuwe omstandigheden. De ervaring leert dat een pedagogisch beleid voortdurend aandacht en onderhoud vergt.

Goedkeuring pedagogisch beleidplan.

Het pedagogische beleidsplan zal door de oudercommissie geaccordeerd worden binnen 6 maanden na oprichting van het bureau. Het plan wordt vervolgens ieder jaar herzien en door de oudercommissie goedgekeurd.

Bijlage

Productinformatie: speelgoed per leeftijdsfase (0-4 jaar)

Welk speelgoed is geschikt voor welke leeftijdsfase? Wat is veilig, wat is onveilig en waarom?

Hieronder leest u enkele adviezen van de Stichting Consument en Veiligheid over speelgoed voor kinderen tot 4 jaar. Dit artikel werd eerder gepubliceerd in de Nieuwsbrief "Veilig groot worden (september 2002) van de Stichting Consument en Veiligheid.

Ook handig als checklist voor verjaardagen en Sinterklaas.

Van rammelaar tot dokterstas Een overzicht van soorten speelgoed per leeftijdsklasse

Door Consument en Veiligheid

Onder redactie van Ouders Online

Leeftijd tot 1 jaar – kijken, voelen en beleven

Baby's leren zichzelf en hun omgeving kennen via hun zintuigen. Ze gebruiken vaak hun mond om voorwerpen te onderzoeken.

In deze fase hebben kinderen behoefte aan speelgoed waarin ze kleuren, vormen en materialen kunnen ontdekken, zoals zachte poppen, zachte beesten en stoffen boekjes. Daarmee kunnen ze leren om gerichte bewegingen te maken. Mobiles, belletjes en rammelaars stimuleren het kijken en luisteren.

Geschikt

Voor kinderen tot 6 maanden is geschikt:

- onbreekbaar, wasbaar (piep) speelgoed
- mobiles
- rammelaars
- bijtringen
- muziekdoosjes

Wat u ook geeft: het speelgoed moet in ieder geval zo groot zijn dat het niet in zijn geheel in het mondje van de baby past.

Voor kinderen vanaf 6 maanden is geschikt:

- activiteitsspeelgoed
- bouwblokken en – bakers
- trek- en duwspeelgoed
- babyboekjes
- badspeelgoed
- water en zand

Ongeschikt

Voor kinderen tot 1 jaar is ongeschikt:

- te klein speelgoed (zoals kralen en knikkers)
- scherp speelgoed
- speelgoed met langwerpige, uitstekende delen
- dingen die moeilijk schoon te maken zijn

- knuffelbeesten met lange haren
- speelgoed dat heel veel lawaai maakt
- speelgoed met lintjes en touwtjes
- speelgoed waarvan de inhoud kan vrijkomen (zoals beesten die gemakkelijk kunnen worden opengepeuterd of opengebeten, waardoor plastic balletjes of stukjes schuimrubber naar buiten komen)
- speelgoed waar kleine dingetjes afgepulkt kunnen worden (knoopjes, oogjes, kraaltjes, enz.) Trek er zelf aan om te testen of het vastzit!

Leeftijd 1 en 2 jaar – nog niet alles onder controle

In een jaar leren kinderen enorm veel. Ze kunnen zich nu verplaatsen en voorwerpen stapelen. Ze proberen al hun eerste woordjes te zeggen. Ook speelgoed vastpakken lukt beter.

Het gaat alleen nog niet zo gecontroleerd. Op deze leeftijd gooien, slaan en slepen kinderen nogal eens met speelgoed. Daar moet het speelgoed dus tegen kunnen (en de omgeving ook).

Geschikt

Voor kinderen van 1 en 2 jaar is geschikt:

- emmers en schepjes
- houten trekbeesten
- blokken
- houten puzzels
- karren
- grote auto's
- ballen
- trommels
- knuffels
- badspeelgoed
- stapelbekertjes
- liedjesboekjes en prentenboekjes
- hobbelpaard
- loopfiets

Een kom water en zand vinden ze op deze leeftijd ook leuk, evenals potten en pannen.

Ongeschikt

Voor kinderen van 1 en 2 jaar is ongeschikt:

- knikkers
- speelgoed dat in kleine onderdelen uit elkaar kan worden gehaald
- scherpe dingen
- mondfluitjes
- zit- en rijspeelgoed waarmee het kind gemakkelijk omvalt
- speelgoed dat gemakkelijk in de keel schiet (zoals fluitjes, ballonnen en plastic figuurtjes die je op het raam kunt plakken)
- speelgoed dat harde geluiden maakt.

Leeftijd 3 en 4 jaar – de fantasie gaat werken

Vanaf een jaar of 3 willen kinderen zelf dingen maken en samen spelen. Met knutselen en schilderen beginnen kleuters aan een nieuwe fase. Ze gaan hun eigen fantasieën en dingen uit hun omgeving afbeelden. Zo leren ze zich concentreren en creatief uiten.

Ze verzinnen ook met elkaar “doen alsof” spelletjes, zoals doktertje spelen. Buiten kunnen ze zich uitleven met driewielers, kruiwagens en ander rijdend speelgoed.

Geschied

Voor kinderen van 3 en 4 jaar is geschikt:

- simpel constructiemateriaal
- puzzelplankjes
- spelletjes (memory, domino)
- prentenboeken
- driewielers
- kruiwagens
- vingerpoppen
- dokterspulletjes
- hijskraan
- eenvoudige houten trein met spoorrails
- boerderijfiguren
- kleurboek
- schaatjes met ronde punten
- speelklei
- vingerverf
- schoolbord
- verkleedspullen
- telraam

Ongeschied

Voor kinderen van 3 en 4 jaar is ongeschikt:

- puntige en scherpe voorwerpen
- speelgoed dat harde geluiden maakt
- speelgoed dat in de keel kan schieten.